

12.217/
45

12.217/
45

KÉTNYELVŰ

KLASSIKUS

KÖNYVTÁR

Emerson

Művészet Art

Az eredeti teljes szöveg és hű
magyar fordítása

Angolból fordította
Rózsa Dezső

45. szám

LANTOS A KIADÁSA

BUDAPEST

IV. MUZEUM-KÖRUT. 3

OSZK

KÉTNYELVÜ KLASSIKUS KÖNYVTÁR
45. SZÁM

EMERSON
MŰVÉSZET
ART

AZ EREDETI TELJES SZÖVEG ÉS HŰ MAGYAR FORDÍTÁSA

ANGOLBÓL FORDÍTOTTA

RÓZSA DEZSŐ

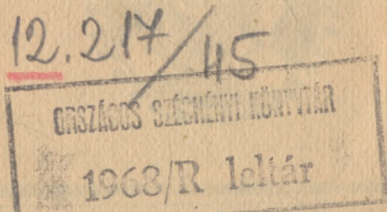
BUDAPEST, 1921. LANTOS KIADÁSA

Emerson.

Ralph Waldo Emerson (1803—1882) Amerika legkiválóbb essai-írója, Bostonban született s ugyanott kezdte életpályáját, mint lelkész. 1832-ben azonban lemondott állásáról, mert a vallás terén is a gondolatszabadság híve volt és szembeszállott ugy kora materializmusával, mint a kálvinista dogmákkal. 1841-ben jelent meg *Essai*-i első sorozata, melyből az itt közölt értekezés való, 1844-ben a második. 1847-ben felolvasó körutát tett Angliában s ennek eredményeként adta ki leghíresebb művét, *Representative Men* (1850. Magyarra fordította Szász Károly *Az emberi szellem képviselői* címen), melyben *Platot*, a filozófust, *Swedenborgot*, a misztikust, *Montaignet*, a szkeptikust, *Shakespeare*t, a költőt, *Napoleont*, a világ emberét, *Goethet*, az író, állítja oda egy-egy emberi vonás legegységibb és legeszményibb reprezentánsaként. Nevezetes még *English Traits* (1856) és *The Conduct of Life* (1860) c. műve, az utóbbi az essaik harmadik sorozata.

Emerson maga az amerikai idealizmusnak legkiválóbb képviselője. Nem szisztematikus gondolkodó, munkáiban sok az elhamarkodott általánosítás és elavult nézet, de viszont csupa hév és elragadtatás, rendkívül éles és új megfigyelés, lelkes szabadságszeretet, az ember veleszületett jóságában és nemességében való hit. Bár irtózott a tételes vallásoktól, minden sora a legintenzívebb és magasabbabb valóságosságot árulja el.

(K. Gy.)

MŰVÉSZET — ART

OSZK

Art.

Because the soul is progressive, it never quite repeats itself, but in every act attempts the production of a new and fairer whole. This appears in works both of the useful and the fine arts, if we employ the popular distinction of works according to their aim either at use or beauty.¹⁾ Thus in our fine arts, not imitation, but creation, is the aim. In landscapes, the painter should give the suggestion of a fairer creation²⁾ than we know. The details, the prose of nature he should omit, and give us only the spirit and splendour.

He should know that the landscape has beauty for his eye, because it expresses a thought which is to him good; and this, because the same power which sees through his eyes is seen in that spectacle; and he will come to value the expression of nature, and not nature itself, and so exalt in his copy the features that please him. He will give the gloom of gloom, and the sunshine of sunshine. In a portrait, he must inscribe the character, and not the features, and must esteem the man who sits to him as himself only an imperfect picture or likeness of the aspiring original within.

What is that abridgment and selection we observe in all spiritual activity, but itself the creative impulse? for it is the inlet of that higher illumination which teaches to convey a larger sense by simpler symbols. What is a man but nature's finer success in self-explication? What is a man but a finer and compacter landscape than the horizon figures³⁾—nature's eclecticism? and what is his speech, his love of painting, love of nature, but a still finer success? all the weary

Művészet.

Minthogy a lélek folytonosan haladó, sohasem ismétli meg önmagát egészen, hanem minden cselekedetében megkísérli egy újabb és szebb egésznek alkotását. Ez látható úgy a hasznos, mint a szépművészetek műveiben, ha a művek szokásos megkülönböztetését használjuk aszerint, hogy céljukat hasznosnak vagy szépnek nevezhetjük. Így szépművészeteinkben nem utánzás, hanem alkotás a cél. A festőnek szebbet kellene alkotnia tájképeiben annál, mit ösmerünk. El kellene hagynia a részleteket, a természet prózáját, hogy csak szellemét és fényét adja vissza.

Tudnia kellene, hogy az a tájék az ő szemében azért szép, mert oly gondolatot fejez ki, mely neki tetszik; s ennek oka az, hogy ugyanaz az erő, mely szemei segélyével képes látni, abban a látványban is megnyilatkozik; s ez arra vezeti, hogy a természet benyomásait becsülje s ne magát a természetet s így másolatában kiemelje azokat a jellemző vonásokat, melyek tetszését megnyerték. A komorság komorságát s a napfény napfényét fogja visszaadni. Egy arcképen a jellemet kell kidomborítania s nem az egyes vonásokat, s az embert, ki előtte ül, csak annyiba kell vennie, mint a benne rejlő, kitörni vágyó eredetinek tökéletlen képét vagy hasonlatát.

Mi más ez a kivonatolás és válogatás, melyet minden szellemi tevékenységben észlelhetünk, mint maga a teremtmény impulzus? Mert ez visz át a magasabb megvilágításhoz, mely megtanít arra, hogy mély értelmet egyszerűbb szimbolumokkal fejezhessünk ki. Mi más az ember, mint a természet törekvésének sikere, mellyel önmagát magyarázni igyekszik? Mi más az ember tájképnél, mely finomabb s tömörebb, mint a látóhatár alakjai — a természet eklekticimusa? S mi

miles and tons of space and bulk left out,⁴⁾ and the spirit or moral of it contracted into a musical word, or the most cunning stroke of the pencil?

But the artist must employ the symbols in use in his day and nation to convey his enlarged sense to his fellow-men. Thus the new in art is always formed out of the old. The Genius of the Hour⁵⁾ sets his ineffaceable seal on the work, and gives it an inexpressible charm for the imagination. As far as the spiritual character of the period overpowers the artist, and finds expression in his work, so far it will retain a certain grandeur, and will represent to future beholders the Unknown, the Inevitable, the Divine.

No man can quite exclude this element of Necessity from his labour. No man can quite emancipate himself from his age and country, or produce a model in which the education, the religion, the politics, usages, and arts, of his times shall have no share. Though he were never so original, never so wilful and fantastic, he cannot wipe out of his works every trace of the thoughts amidst which it grew. The very avoidance betrays the usage he avoids. Above his will, and out of his sight, he is necessitated, by the air he breathes, and the idea on which he and his contemporaries live and toil, to share the manner of his times, without knowing what that manner is. Now that which is inevitable in the work has a higher charm than individual talent can ever give, inasmuch as the artist's pen or chisel seems to have been held and guided by a gigantic hand to inscribe a line in the history of the human race.

This circumstance gives a value to the Egyptian hieroglyphics, to the Indian, Chinese, and Mexican

más a beszéde, ragaszkodása a festészethez, a természethez, mint egy még szebb siker — tul a tér fárasztó mérföldjein s az anyag roppant tömegén, összeszorítva szellemét vagy értelmét egy zenei szóba vagy egy ügyes tollvonásba.

De a művésznek kora és nemzete még élő, használatban levő szimbolumait kell felhasználnia, hogy fokozottabb érzéseit embertársaival közölje. Ezért az, ami a művészetben új, mindig a régiből alakul. A pillanat geniusza a műre el nem törülhető pecsétjét nyomja s a képzelet számára ki nem fejezhető bájt kölcsönöz neki. Amennyivel erősebben tűnik elő a korszak szellemi jellege, mint a művész, s művében kifejezésre jut, annyira tart meg mindig bizonyos nagyságot s a jövővel szemben az ösmeretlent, a kikerülhetetlent s az istenit fogja reprezentálni.

Nincs senki, aki a szükségszerűség ez elemét kizárhatná munkájából. Egy ember sem emancipálhatja magát teljesen korától s környezetétől vagy alkothat oly művet, melyben kora nevelésének, vallásának, politikájának, szokásainak s művészeteinek részük ne lenne. S hármily eredeti, önálló s fantasztikus legyen is, lehetetlen művéből minden nyomát kitörölnie a gondolatoknak, melyek között felnőtt. Ép ezek kikerülése árulná el a szokásokat, melyet kikerül. Akaratán kívül, anélkül, hogy észrevenné, a levegő, melvet beszí, az eszmék, melyek őt és kortársait életükön át foglalkoztatják, arra kényszerítik, hogy kora szokásaiból kivegye a maga részét, anélkül, hogy tudná, miben állnak e szokások. Később azonban annak, ami elkerülhetetlen a műben, nagyobb bája van, mint amit az egyéni tehetség kölcsönözhet neki, amennyiben a művész tollát vagy vésőjét ugylátszik gigantikus kéz vezeti, hogy egy sort írjon az emberi nem történetébe.

Ez a körülmény ad fontosságot az egyiptomi hieroglifeknek, az indiai, kínai és mexikói bálványoknak.

idols, however gross and shapeless. They denote the height of the human soul in that hour, and were not fantastic, but sprung from a necessity as deep as the world. Shall I now add, that the whole extant product of the plastic arts has herein its highest value, as *history*; as a stroke drawn in the portrait of that fate,⁶⁾ perfect and beautiful, according to whose ordinations all beings advance to their beatitude?

Thus, historically viewed, it has been the office of art to educate the perception of beauty. We are immersed in beauty,⁷⁾ but our eyes have no clear vision. It needs, by the exhibition of single traits, to assist and lead the dormant taste. We carve and paint, or we behold what is carved and painted, as students of the mystery of Form. The virtue of art lies in detachment, in sequestering one object from the embarrassing variety. Until one thing comes out from the connection of things, there can be enjoyment, contemplation, but no thought.

Our happiness and unhappiness are unproductive. The infant lies in a pleasing trance, but his individual character and his practical power depend on his daily progress in the separation of things, and dealing with one at a time. Love and all the passions concentrate all existence around a single form. It is the habit of certain minds to give an allexcluding fulness to the object, the thought, the word, they alight upon, and to make that for the time the deputy of the world. These are the artists, the orators, the leaders of society. The power to detach, and to magnify by detaching, is the essence of rhetoric in the hands of the orator and the poet. This rhetoric, or power to fix the momentary eminency of an object—so remarkable in Burke,⁸⁾ in

bármily otrombák s alaktalanok legyenek. Az emberi lélek magasságát jelölik abban az idoben, s nem a tantázia szüleményei, hanem olyan szükségletből származnak, mely olyan mély; mint maga a világ. Tegyem-e még hozzá, hogy a plasztikus művészet összes meglevő alkotásai e tekintetben nagybecsűek, mint a *történet*, mint egy ecsetvonás ama tökéletes és szép végzet festményén, melynek rendelései szerint tör minden lény boldogulása felé?

Igy történeti szempontból tekintve, a művészet hivatása volt a szépérzék fejlesztése. Mindenfelől a szép vesz körül, de szemünk nem lát tisztán. Ezért kell a még szunnyadó érzést egyes vonások feltüntetése által segitnünk és vezetnünk. Faragunk és festünk, vagy megtekintjük, amit faragnak vagy festenek, mint a forma misztériumainak fürkészői. A művészet érdeme abban rejlik, hogy egy tárgyat különválaszt, elkülönít a zürzavaros változatosságtól. Amig egy tárgy nem válik külön a többitől, lehet öröm, szemlélődés, de nem gondolat.

Boldogságunk és boldogtalanságunk terméketlen. A gyermek kellemes elragadtatásba esik, de egyéni jelleme s gyakorlati ügyessége a haladástól függ, melyet a dolgok különválasztásában naponként tesz s attól hogy egy ideig csak egy dologgal foglalkozik. A szerelem s minden más szenvedély minden létet egyetlen egy forma köré összpontosít. Némely szellem egy tárgynak, gondolatnak vagy szónak, melyet megvilágít, olyan teljességet szokott kölcsönözni, mely mindent háttérbe szorít s azt a kor előtt a teremtés képviselőjévé teszi. Ezek a művészek, a szónokok, a társadalom vezető szellemei. A különválasztás ereje s azon erő, mely e különválasztással magasztossá tud tenni, a lényege a retorikának a szónok és a költő kezeiben. Ezt a retorikát vagy erőt, mely megszilárdítja a tárgy pillanatnyi fontosságát, — mely oly neve-

Byron, in Carlyle—the painter and sculptor exhibit in colour and in stone.

The power depends on the depth of the artist's insight of that object he contemplates. For every object has its roots in central nature, and may of course be so exhibited to us as to represent the world. Therefore, each work of genius is the tyrant of the hour, and concentrates attention on itself. For the time it is the only thing worth naming to do that—be it a sonnet, an opera, a landscape, a statue, an oration, the plan of a temple, of a campaign, or of a voyage of discovery. Presently we pass to some other object, which rounds itself into a whole, as did the first; for example a well-laid garden: and nothing seems worth doing but the laying out of gardens. I should think fire the best thing in the world, if I were not acquainted with air, and water, and earth. For it is the right and property of all natural objects, of all genuine talents, of all native properties whatsoever, to be for their moment the top of the world.

A squirrel leaping from bough to bough, and making the wood but one wide tree for his pleasure, fills the eye not less than a lion—is beautiful, self-sufficing, and stands then and there for nature. A good ballad draws my ear and heart whilst I listen,⁹⁾ as much as an epic has done before. A dog, drawn by a master, or a litter of pigs, satisfies, and is a reality not less than the frescoes of Angelo.¹⁰⁾ From this succession of excellent objects, we learn at last the immensity of the world, the opulence of human nature, which can run out to infinitude in any direction. But I also learn that what astonished and fascinated me in the first work astonished me in the second work also; that excellence of all things is one.

The office of painting and sculpture seems to be

zetes Burkenél, Byronnál, Carlylenél — ezt a festő és szobrász színekben vagy kőben juttatja kifejezésre.

Ez az erő azon belátás mélységétől függ, mellyel a művész a tárgyakat szemléli. Mert minden tárgynak a természet középpontjában vannak gyökerei s természetszerűleg mint a világ képviselőiként kell hogy élénk állítva legyenek. Ezért minden lángész műve a pillanat zsarnoka s a figyelmet teljesen magára vonja. Keletkezése idejében az egyedüli említésre méltónak találják, mellyel foglalkozni érdemes — legyen az szonett, opera, tájkép, szobor, szónoklat, templom, hadjárat vagy felfedezési út terve. Majd más tárgyra térünk, mely egésszé lesz kikerekítve, mint az előbbi; pl. egy szépen ültetett kert: s csak kertek ültetése látszik érdekeseznek. A tüzet tartanám a világon a legjobb dolognak, ha nem ösmerném a léget, vizet és földet. Mert minden természetes dolog joga és tulajdonsága, minden valódi tehetségé s minden egyéb eredeti sajátosságé, hogy a maguk idejében a teremtés koronájának látszanak.

Egy mókusz, mely ágról-ágra szökdécsel s az egész erdőt egyetlen nagy fának tekinti, mely az ő gyönyörűségére szolgál, nem kevésbbé foglalkoztatja a szemet, mint egy oroszán — szép, önelégedett s némelykor egyenértékű magával a természettel. Egy jó ballada ép úgy leköti a hallgató fülét és szívét, mint nemrég egy eposz. Egy gazdájától vezetett eb vagy egy sertéskonda kielégít s nem kevésbbé valóság mint Michelangelo freskói. A kitűnő dolgok ez egymásutánjából ösmerjük meg végül a világ mérhetetlenségét, az emberi természet gazdagságát, mely a végtelenségig terjeszkedhetik minden irányban. De egyszersmind megtanulom, hogy ami bámulatra készítetett s elragadt az egyik műben, bámulatba ejtett a másikban is: az összes dolgoknak ez a kiválósága egy és ugyanaz.

A szolgálat, mit a festészet és szobrászat tesz,

merely initial. The best pictures can easily tell us their last secret. The best pictures are rude draughts of a few of the miraculous dots and lines and dyes which make up the ever-changing «landscape with figures» amidst which we dwell. Painting seems to be to the eye what dancing is to the limbs. When that has educated the frame to self-possession, to nimbleness, to grace, the steps of the dancing-master are better forgotten; so painting teaches me the splendour of colour and the expression of form, and, as I see many pictures and higher genius in the art, I see the boundless opulence of the pencil, the indifference in which the artist stands free to choose out of the possible forms. If he can draw everything, why draw anything? and then is my eye opened to the eternal picture which nature paints in the street with moving men and children, beggars, and fine ladies, draped in red, and green, and blue, and gray; long-haired, grizzled, white-faced, black-faced, wrinkled, giant, dwarf, expanded, elfish¹¹⁾—capped and based by heaven, earth, and sea.¹²⁾

A gallery of sculpture teaches more austere the same lesson. As picture teaches the colouring, so sculpture the anatomy of form. When I have seen fine statues and afterwards enter a public assembly, I understand well what he meant who said. «When I have been reading Homer, all men look like giants.» I too see that painting and sculpture are gymnastics of the eye, its training to the niceties and curiosities of its function. There is no statue like this living man, with his infinite advantage over all ideal sculpture, of perpetual variety. What a gallery of art have I here! No mannerist made these varied groups and diverse original single figures. Here is the artist himself improvising, grim and glad, at his block.¹³⁾ Now one thought strikes him, now another, and with each moment he

nagyon kezdetlegesnek látszik. A legjobb festmények könnyen árulják el legmélyebb rejtélyeiket. A legjobb festmények csak nyers vázlatai egyes csodálatos pou-toknak, vonalaknak és színeknek, melyek az örökké változó alakokkal telt tájképet teszik ki, melynek köze-pette mi vagyunk. A festés, úgy látszik, az a szemnek, mint tánc a tagoknak. Ha a tánc a természetnek önural-mat, ügyességet és kecsességet kölcsönzött, jobb, ha a táncmester lépései feledésbe mennek; így tanítja a festés a szín pompáját s a forma kifejezését s amint sok festményt szemlélek s a magasabb génuszt a művészetben, látom az ecset végnélküli gazdagságát, a pártatlanságot, mellyel a művész szemben áll a lehető formák közti választással. Ha mindent le tud rajzolni, minek egyáltalában valamit rajzolni? s akkor szemem nyitva áll az örök festménynek, melyet a természet fest az utcán, mozgó emberekkel s gyermekekkel, koldusokkal s vörösbe, zöldbe, kékbe és szürkébe öltö-zött uri nőivel; hosszuhaju, szürkés, fehér-, fekete-, ráncosarcu, óriás, törpe, természetes és légies embereivel, fönt és alant égtől, földtől s tengertől környezve.

Egy szoborcsoport talán komolyabban, de ugyan-ezt tanítja. Amint a festés a színezést, úgy tanítja a szobrászat a forma anatómiáját. Ha szép szobrok meg-tekintése után egy nyilvános gyülekezetbe lépek, akkor foghatom csak fel, mit érthetett az, aki mondá: «Ha Homéroszt olvastam, az emberek mind óriásoknak tetszenek.» Azt is látom, hogy a festészet és szobrászat a szem gimnasztikája, annak idomitása, előkészítése működésének finomságaira és különösségeire. Nincs egy szobor sem, mely ez élő emberhez hasonlítana, aki a legideálisabb szobor felett azon előnnyel bír, hogy örökké változó. A művészet mily galériája ez! Nem modoros művész készítette e változatos csoportokat s ez egyes különböző, eredeti alakokat. Itt maga a mű-vész rögtönöz, busan vagy vidáman dolgozva mun-

alters the whole air, attitude, and expression of his clay. Away with your nonsense of oil and easels, of marble and chisels: except to open your eyes to the masteries of eternal art, they are hypocritical rubbish.

The reference of all production at last to an aboriginal Power explains the traits common to all works of the highest art—that they are universally intelligible; that they restore to us the simplest states of mind; and are religious. Since what skill is therein shown is the reappearance of the original soul, a jet of pure light, it should produce a similar impression to that made by natural objects. In happy hours, nature appears to us one with art; art perfected—the work of genius. And the individual, in whom simple tastes and susceptibility to all the great human influences overpower the accidents of a local and special culture, is the best critic of art.

Though we travel the world over to find the beautiful, we must carry it with us, or we find it not. The best of beauty is a finer charm than skill in surfaces, in outlines, or rules of art can ever teach, namely, a radiation from the work of art of human character—a wonderful expression through stone, or canvas, or musical sound, of the deepest and simplest attributes of our nature, and therefore most intelligible at last to those souls which have these attributes.

In the sculptures of the Greeks, in the masonry of the Romans, and in the pictures of the Tuscan and Venetian masters, the highest charm is the universal

káján. Most ez a gondolat lepi meg, majd egy másik s minden pillanattal változtatja anyagának egész képét, tartását s kifejezését. Félre a ti esztelen műveitekkel, melyeket az olaj és állvány, márvány és véső hoz létre: ha szemeteket fel nem nyitják az örök művészet fenései számára, csak képmutató lim-lom az egész.

Ami minden alkotásban végül egy eredeti erőre enged következtetni, az megmagyarázza azokat a vonásokat, melyek a legmagasabb művészet minden művével közösek — hogy általánosan érthetők, hogy visszahelyeznek a legegyszerűbb lelkiállapotokba s hogy vallásosak is. Minthogy ami művészet bennök mutatkozik, az nem más, mint az eredeti léleknek újból való megjelenése, a tiszta fénynek egy sugara, s így a természet tárgyaihoz hasonló benyomást kellene keltenie. Szerencsés pillanatokban a természet és művészet egynek tűnik fel; egynek a tökéletesített művészettel — a géniusz munkájával. S az egyén, kiben romlatlan izlés és fogékonyság az emberi élet nagy hatásai iránt hatalmasabb, mint egy helyi és speciális kulturának esélyei, az a művészet legjobb kritikusa.

[Ha az egész világot bejárjuk is, hogy megtaláljuk a szépet, magunkban kell hordanunk vagy nem találjuk meg. Ami a legjobb abban, ami szép, sokkal finomabb vonzóerővel bír, semhogy azt a felületek vagy körvonalak ábrázolásában való ügyesség vagy a művészet szabályai taníthatnák, t. i. ez az emberi jellegű műalkotásból való kisugárzás — természetünk legmélyebb s legegyszerűbb tulajdonságainak csodás kifejezése, kő, vászon vagy zenei hang által s ezért végül azok számára a legerthetőbb, akikben megvannak ezek a tulajdonságok.]

A görög szobrászat, a római építészet, a toscanai és velencei mesterek festményeinek legnagyobb vonzóereje az, hogy mindenki megérti azt, amit mondani

language they speak.¹⁴⁾ A confession of moral nature, of purity, love, and hope, breathes from them all. That which we carry to them, the same we bring back more fairly illustrated in the memory. The traveller who visits the Vatican, and passes from chamber to chamber through galleries of statues, vases, sarcophagi, and candelabra, through all forms of beauty, cut in the richest materials, is in danger of forgetting the simplicity of the principles out of which they all sprung, and that they had their origin from thoughts and laws in his own breast. He studies the technical rules on these wonderful remains, but forgets that these works were not always thus constellated; that they are the contributions of many ages and many countries; that each came out of the solitary workshop of one artist, who toiled perhaps in ignorance of the existence of other sculpture, created his work without other model, save life,¹⁵⁾ household life, and the sweet and smart of personal relations, of beating hearts, and meeting eyes, of poverty, and necessity, and hope, and fear. These were his inspirations, and these are the effects he carries home to your heart and mind.

In proportion to his force, the artist will find in his work an outlet¹⁶⁾ for his proper character. He must not be in any manner pinched or hindered by his material, but through his necessity of imparting himself the adamant will be wax in his hands, and will allow an adequate communication of himself, in his full stature and proportion. He need not cumber himself with a conventional nature and culture, nor ask what is the mode in Rome or in Paris, but that house, and weather, and manner of living which poverty and the fate of birth have made at once so odious and so dear, in the gray, unpainted wood cabin, on the corner of a New Hampshire¹⁷⁾ farm, or in the log hut of the

akarnak. Mindegyikből az erkölcsi természetnek, tisztaságnak, szeretetnek, reménynek egy vallomása árad. Azt hozzuk vissza, amit eléjük viszünk, szebben megvilágítva az emlékezetben. Az utazó, ki a Vatikánt meglátogatja s szobáról szobára halad, a legdrágább, leggazdagabb anyagból készített szobrok, vázák, sarkophagok, kandeláberek galériáján, a szépnek minden elképzelhető formáján keresztül, — ki van téve a veszélynek, hogy elfeledi azon elvek egyszerűségét, melyekből származtak, s hogy eredetüket oly gondolatoknak és törvényeknek köszönik, melyek az ő keblében is megvannak. Tanulmányozza a csodálatos maradványok technikai szabályait, de elfelejti, hogy e művek nem mindig voltak így konstellálva, hogy sok kor és sok ország halmozta őket fel, hogy mindegyik egy művész magános műhelyéből került ki, aki talán, anélkül dolgozott, hogy más szobrok létezéséről tudott volna s művét csak egy minta után készítette, az élet, az otthon élete után, ami a személyes érintkezésben édes vagy fájdalmas: dobogó szívek s egymást keresztező pillantások, szegénység, szükség, remény és félelem után. Ezek voltak az ihletői s ezeket a hatásokat kelti a ti szívetekben és lelketekben.

Arányban erejével, a művész munkájában gyűjti össze egyéni jellemvonásait. Az anyagnak semmi tekintetben sem szabad őt elnyomni vagy akadályozni, hanem azon belső szükségnél fogva, hogy önmaga nyilatkozzék meg, a gyémánt viasszá olvad kezei között s lehetővé teszi önmagának egyenértékű megnyilatkozását, teljes nagyságában s arányaiban. Nem szabad, hogy megterhelje a konvencionális természet és kultúra, nem szabad a divattal sem törődnie, ami Rómában vagy Párisban uralkodik, de az otthon, az idő és életmód, melyet a szegénység és a születés esélye egyszerre oly gyűlöletessé s drágává tett, a szürke, mázolatlan fakunyhóban a newhampshirei farm egyik

backwoods, or in the narrow lodging where he has endured the constraints and seeming of a city poverty, will serve as well as any other condition as the symbol of a thought which pours itself indifferently through all.

I remember, when in my younger days I had heard of the wonders of Italian painting, I fancied the great pictures would be great strangers; some surprising combination of colour and form; a foreign wonder, barbaric pearl and gold, like the spontoons and standards of the militia, which play such pranks in the eyes and imaginations of schoolboys. I was to see and acquire I knew not what.

When I came at last to Rome, and saw with eyes the pictures, I found that genius left to novices the gay and fantastic and ostentatious, and itself pierced directly to the simple and true; that it was familiar and sincere; that it was the old, eternal fact I had met already in so many forms—unto which I lived; that it was the plain *you and me* I knew so well—had left at home in so many conversations.

I had the same experience already in a church at Naples. There I saw that nothing was changed with me but the place, and said to myself—«Thou foolish child hast thou come out hither, over four thousand miles of salt water, to find that which was perfect to thee there at home?»—that fact I saw again in the *Accademia* at Naples, in the chambers of sculpture, and yet again when I came to Rome, and to the paintings of Raphael, Angelo, Sacchi,¹⁸⁾ Titian, and Leonardo da Vinci. «What, old mole! workest thou in the earth so fast?» It had travelled by my side: that which

sarkában vagy az őserdők egyik faházikójában vagy a szűk tanyában, hol a városi szegénység kényszerét és cifra nyomorát kellett elviselnie, mindezek ép oly jól megfelelnek, mint bármely más körülmény egy gondolat szimbolumául, mely mindegyiket egyformán hatja át.

Emlékszem, mikor ifjúkoromban az olasz festészet csodáiról hallottam, azt képzeltem a nagy festményekről, hogy bizonyára nagy ösmeretlenek; szín és forma meglepő összetételei; valami idegenszerű csodák, idegen gyöngy és arany, hasonlók a katonaság dzsidáihoz és zászlóihoz, melyek az iskolás gyermekek szemében és képzeletében oly nagy szerepet játszanak. Azt vártam, hogy nem tudom, mily rendkívülit fogok látni s megösmerni.

Mikor végül Rómába jutottam és saját szemeimmel láttam a képeket, azt találtam, hogy a géniusz a kezdőnek engedte át azt, ami fényes, fantasztikus és feltűnő s önmaga ahhoz fordult, ami egyszerű és igaz; azt találtam, hogy ösmerős és őszinte volt, hogy a régi tény, az örök tény, melynek már annyi alakjával találkoztam, mert köztük éltem; hogy nem volt egyéb, mint az egyszerű *neked* és *nekem*, amit oly jól ösmertem — s amit otthon nem egy beszélgetésben hagytam vissza.

Ugyanezt tapasztaltam már Nápolynak egy templomában is. Ott láttam, hogy a helyen kívül semmi sem változott körülöttem s így szóltam magamhoz: «Esztelen gyermek, azért jöttél hát ide, a sós vizen át, négyezer mérföldre, hogy megtaláld azt, amid tökéletesen megvolt otthon is?» Ez volt az eset a nápolyi akadémiában, a szobrászat termeiben és megismétlődött, mikor Rómába értem s Rafael, Michel-Angelo, Sacchi, Tizian és Leonardo da Vinci képeit láttam: «Mi az, vén vakond, hát olyan gyorsan keresztülfurtad magad a földön?» Az, amiről azt hittem,

I fancied I had left in Boston was here in the Vatican, and again at Milan, and at Paris, and made all traveling ridiculous as a treadmill. I now require this of all pictures, that they domesticate me, not that they dazzle me. Pictures must not be too picturesque. Nothing astonishes men so much as common-sense and plain dealing. All great actions have been simple, and all great pictures are.

The Transfiguration,¹⁹⁾ by Raphael, is an eminent example of this peculiar merit. A calm, benignant beauty shines over all this picture, and goes directly to the heart. It seems almost to call you by name.²⁰⁾ The sweet and sublime face of Jesus is beyond praise, yet how it disappoints all florid²¹⁾ expectations! This familiar, simple, home-speaking countenance is as if one should meet a friend.²²⁾ The knowledge of picturedealers has its value, but listen not to their criticism when your heart is touched by genius. It was not painted for them, it was painted for you; for such as had eyes capable of being touched by simplicity and lofty emotions.

Yet when we have said all our fine things about the arts, we must end with a frank confession, that the arts, as we know them, are but initial. Our best praise is given to what they aimed and promised, not to the actual result. He has conceived meanly of the resources of man, who believes that the best age of production is past. The real value of the Iliad, or the Transfiguration, is as signs of power; billows or ripples they are of the stream of tendency; tokens of the everlasting effort to produce, which even in its worst estate the soul betrays.

Art has not yet come to its maturity, if it do not put itself abreast with the most potent influences of the world, if it is not practical and moral, if it do not

hogy Bostonban hagytam, velem utazott, ott volt a Vatikánban ép úgy, mint Milanóban és Párisban, és minden utazást oly nevetségessé tett, mint a taposó malom. Most, minden festménytől ezt követelem, hogy otthonos hatást tegyen rám s nem hogy elvakítson. A festménynek nem szabad tulságosan festőiesnek lennie. Semmi sem ejti annyira csodálatba az embereket, mint józan ész és egyszerű cselekedet. Minden nagy tett egyszerű volt s minden nagy festmény is az.

A Transfiguratio Rafaelnél e sajátos érdem kiváló példája. Az egész képen sugárzó nyugalom, jóságos szépség ömlik el s közvetlenül a szívhez találja meg az utat. Épen hogy a nevünkön nem szólít. Jézus édes és magasztos arca minden dicséreten felül áll s mégis mennyire kiábrándít minden tulzó várakozást! E bizalmas, barátságos arc olyan, mintha egy barát lenne velünk szemben. A képkereskedők tudásának megvan a maga értéke, de ne hallgassatok a kritizálásukra, ha szíveteket a géniusz megragadja. Nem nekik festették, hanem tinektek; olyanoknak, kiknek szeme még fogékony egyszerűség és magasztos indulatok iránt.

De ha minden szépet elmondtunk a művészetekről, végül őszintén be kell vallanunk, hogy a művészetek, úgy, ahogy ösmerjük őket, még kezdetlegesek. Legnagyobb dicséretünk azt illeti, ami után törekszenek s amit ígérnek, s nem a tényleges eredményt. Nagyon alacsonyan gondolkodik az emberiség segélyforrásairól, aki azt hiszi, hogy az alkotás legjobb ideje már elmúlt. Az Ilias vagy a Transfiguratio valódi értéke abban áll, hogy jelei az erőnek; a tendencia folyamának hullámai és habjai; az örök alkotás vágyának bizonyosságai, melyet a lélek még legrosszabb állapotában is elárul.

A művészet még nem érte el a tökély fokát, ha nem helyezi magát a világ leghatalmasabb befolyásai mellé, ha nem praktikus és morális, ha nem lép érint-

stand in connection with the conscience, if it do not make the poor and uncultivated feel that it addresses them with a voice of lofty cheer. There is higher work for Art than the arts. They are abortive births of an imperfect or vitiated instinct. Art is the need to create; but in its essence, immense and universal, it is impatient of working with lame or tied hands, and of making cripples and monsters, such as all pictures and statues are.

Nothing less than the creation of man and nature is its end. A man should find in it an outlet for his whole energy. He may paint and carve only as long as he can do that. Art should exhilarate, and throw down the walls of circumstance on every side, awakening in the beholder the same sense of universal relation and power which the work evinced in the artist, and its highest effect is to make new artists.

Already History is old enough to witness the old age and disappearance of particular arts. The art of sculpture is long ago perished to any real effect. It was originally a useful art, a mode of writing, a savage's record of gratitude or devotion, and among a people possessed of a wonderful perception of form this childish carving was refined to the utmost splendour of effect. But it is the game of a rude and youthful people, and not the manly labour of a wise and spiritual nation.

Under an oak-tree loaded with leaves and nuts, under a sky full of eternal eyes,²³) I stand in a thoroughfare; but in the works of our plastic arts, and especially of sculpture, creation is driven into a corner. I cannot hide from myself that there is a certain appearance of paltriness, as of toys, and the trumpery of a theatre, in sculpture. Nature transcends all

kezésbe a lelkiismerettel, ha nem érezteti a szegényekkel és műveletlenekkel, hogy hozzájuk fordul magasztos derűnek hangján. A művészetnek magasabb feladata van, mint az egyes művészetek. Ezek csak egy tökéletlen vagy megrontott ösztön idéltlen szülöttei. A művészet az alkotás szüksége, de lényegében, mely óriási és egyetemes, gyűlöli a béna vagy megkötött kezekkel való alkotást, nyomorékok és szörnyetegek létrehozását, amint minden kép és szobor az.

Célja nem kevesebb, mint az ember és természet teremtmése. Az embernek benne kellene találnia azt, amiben egész energiája összegyűlne. Csak addig kellene festenie és kőbe vésnie, ameddig ezt tenni képes. A művészetnek derűt kellene árasztania és a körülmények bástyáit ledöntenie minden oldalon, a szemlélőben egyetemes rokonság és erő ugyanazon érzését felébresztetni, melyet a művész kifejezésre juttatott s legmagasabb végcélja új művészek létrehozása.

Már a történet is elég régi ahhoz, hogy egyes művészetek aggkorát és letűnését tanusithassa. A szobrászat régen elvesztette igazi célját és fontosságát. Eredetileg hasznos művészet volt, az írásnak egy fajtája, mellyel a vadember háláját vagy odaadását jegyezte fel, s egy nép, mely a forma iránt oly csodálatos érzéssel bírt, ezt a gyermekes faragást oly tökélyre tudta vinni, hogy a legmagasabb hatást érhetette el. De mégis csak egy nyers s fiatal nép játéka marad s nem egy bölcs s szellemileg magasan álló nemzet férfias munkája.

Egy ágakkal és makkokkal terhelt tölgyfa alatt, az örök csillagokkal kivilágított mennybolttal felettem, mint egy átjárónál állok; de a plasztikai művészetek s különösen a szobrászat műveiben a teremtés sarokba látszik szorítva. Nem titkolhatom, hogy a szobrászatban a szegénység némi látszata, valami játékszerű, szinpadi hatásvadászat vehető észre. A természet gon-

our moods of thought, and its secret we do not yet find. But the gallery stands at the mercy of our moods, and there is a moment when it becomes frivolous.

I do not wonder that Newton, with an attention habitually engaged on the paths of planets and suns, should have wondered what the Earl of Pembroke²⁴) found to admire in «stone dolls.» Sculpture may serve to teach the pupil how deep is the secret of form, how purely the spirit can translate its meanings into that eloquent dialect. But the statue will look cold and false before that new activity which needs to roll through all things, and is impatient of counterfeits, and things not alive. Picture and sculpture are the celebrations and festivities of form. But true art is never fixed, but always flowing.

The sweetest music is not, in the oratorio,²⁵) but in the human voice when it speaks from its instant life tones of tenderness, truth, or courage. The oratorio has already lost its relation to the morning, to the sun, and the earth, but that persuading voice is in tune with these. All works of art should not be detached, but extempore performances. A great man is a new statue in every attitude and action. A beautiful woman is a picture which drives all beholders nobly mad. Life may be lyric or epic, as well as a poem or a romance.

A true announcement of the law of creation, if a man were found worthy to declare it, would carry art up into the kingdom of nature, and destroy its separate and contrasted existence. The fountains of invention and beauty in modern society are all but dried up. A popular novel, a theatre, or a ball-room makes us feel that we are all paupers in the almshouse of this world, without dignity, without skill, or industry.

dolataink minden formáját felülmulja s rejtélyeit még ki nem fürkészhettük. De a galéria függ hangulatunktól s jön idő, mikor elveszti értékét.

Nem csodálkozom, hogy Newton, kinek figyelme állandóan a bolygók és napok ösvényeire irányult, csodálkozva kérdezte volna, hogy mi bámulni valót talál Pembroke Earlje «kőből való bábok»-on. A szobrászat szolgálhat arra, hogy a kezdőt a forma titkainak mélységére tanítsa, arra, hogy mily tisztán képes a szellem ez ékesszóló beszédbe gondolatait átültetni. De a szobor hidegnek és hamisnak fog látszani amaz új tevékenység előtt, melynek minden tárgyon keresztül kell mennie s mely előtt gyűlöletes minden utánzás s nem élő tárgy. A festészet és szobrászat a forma dicsőítése és ünneplése. De az igazi művészet sohasem valami lekötött, hanem örökös folyamatban levő.

A legedesebb zene nem az oratoriumban van, hanem az emberi szózatban, ha a mindennapi életből vett gyöngédség, igazság vagy bátorság hangjait szólaltatja meg. Az oratorium már elveszíté összefüggését a reggellel, a nappal és földdel, de ama meggyőző hang még összhangban van velök. Minden műremeknek nem különválasztott, hanem sugallatból keletkezett munkának kellene lenni. Egy nagy ember minden helyzetben és cselekvésben új szobor. Egy szép nő kép, mely nemes értelemben minden szemlélőnek elveszi az esztét. Az élet lehet lírai vagy epikus, mint egy költemény vagy egy regény.

A teremtés törvényeinek igazi kinyilatkoztatása — ha egy ember érdemesnek találtatnék, hogy azt megmagyarázza, a művészetet a természet fejedelmi régióiba vinné fel s lerontaná elkülönített s ellentétes lételének falait. Az invenció és a szépség forrásai a modern társadalomban teljesen kiapadtak. Egy népszerű novella, egy színház vagy egy báli terem azt érezteti velünk, hogy mindnyájan kéregetők vagyunk

Art is as poor and low. The old tragic Necessity, which lowers on the brows even of the Venuses and the Cupids of the antique, and furnishes the sole apology for the intrusion of such anomalous figures into nature—namely, that they were inevitable; that the artist was drunk with a passion for form which he could not resist, and which vented itself in these fine extravagances—no longer dignifies the chisel or the pencil.

But the artist and the connoisseur now seek in art the exhibition of their talent, or an asylum from the evils of life. Men are not well pleased with the figure they make in their own imaginations, and they flee to art, and convey their better sense in an oratorio, a statue, or a picture. Art makes the same effort which a sensual prosperity makes; namely, to detach the beautiful from the useful, to do up the work as unavoidable, and, hating it, pass on to enjoyment. These solaces and compensations, this division of beauty from use, the laws of nature do not permit. As soon as beauty is sought, not from religion and love, but for pleasure, it degrades the seeker. High beauty is no longer attainable by him in canvas or in stone, in sound, or in lyrical construction; an effeminate, prudent, sickly beauty, which is not beauty, is all that can be formed; for the hand can never execute anything higher than the character can inspire.

The art that thus separates is itself first separated. Art must not be a superficial talent, but must begin farther back in man. Now men do not see nature to be beautiful, and they go to make a statue which shall be. They abhor men as tasteless, dull, and incon-

e világ szegényházában, méltóság, ügyesség és buzgóság nélkül. A művészet is ily szegény és közönséges. A régi tragikai szükség, mely még az antik Venusok és Cupidok szemöldökén is ott leskelődik s az egyedüli mentsége a természet egybeolvadásának ilyen különös alakokkal, — azaz, hogy kikerülhetetlenek voltak; hogy a művész mámoros volt a forma iránti szenvedélytől, melynek nem birt ellenállni s mely eme finom s különönc tulzásokban tör ki, — ez a tragikai szükség nem kölcsönöz már méltóságot a vésőnek vagy ecsetnek.

De a művész és műismerő a művészetben tehetségük megnyilatkozását keresik vagy menhelyet az élet bajai elől. Az emberek nem elégszenek meg az alakkal, melyet saját képzeletükben formálnak s a művészethez menekülnek s jobb érzéküket egy oratoriumra, szoborra vagy festményre viszik át. A művész hatása ugyanaz, mint az érzéki boldogságé, — azaz, hogy a szépet különválasztja a hasznostól, a munkát elvégzi, mint kikerülhetetlent s aztán meggyülölve, az élvezetnek engedi át magát. Ezeket a vigasztalásokat és kárpótlásokat, a szépnek ez elválasztását a hasznostól a természet törvényei nem engedik meg. Mihelyt a szépséget nem vallásos érzésből vagy szerelemből keresik, hanem csak élvezetből, ez lealacsonyítja a keresőt. Magasztos szépséget többé el nem érhet sem vásznon, sem kőben, zenében vagy lírai alkotásban; mindaz, amit elérhet, nőies, hideg, beteges szépség, ami nem is szépség; mert a kéz sohasem vihet keresztül valamit, ami nemesebb lenne a jellem ihletésénél.

A művészet, mely ily módon különválaszt, maga is különválasztott. A művészetnek többnek kell lennie felületes tehetségnél s az ember legmélyén kell kezdődnie. Most az emberek nem látják szépnek a természet szépségeit s egy szobor készítésének ülnek,

vertible, and console themselves with colourbags,²⁶⁾ and blocks of marble. They reject life as prosaic, and create a death which they call poetic. They despatch the day's weary chores, and fly to voluptuous reveries. They eat and drink, that they may afterwards execute the ideal. Thus is art vilified; the name conveys to the mind its secondary and bad senses; it stands in the imagination as somewhat contrary to nature, and struck with death from the first.²⁷⁾ Would it not be better to begin higher up—to serve the ideal before they eat and drink; to serve the ideal in eating and drinking, in drawing the breath, and in the functions of life?

Beauty must come back to the useful arts, and the distinction between the fine and the useful arts be forgotten. If history were truly told, if life were nobly spent, it would be no longer easy or possible to distinguish the one from the other. In nature, all is useful, all is beautiful. It is therefore beautiful, because it is alive, moving, reproductive; it is therefore useful, because it is symmetrical and fair.

Beauty will not come at the call of a legislature, nor will it repeat in England or America its history in Greece. It will come, as always, unannounced, and spring up between the feet of brave and earnest men. It is in vain that we look for genius to reiterate its miracles in the old arts; it is its instinct to find beauty and holiness in new and necessary facts, in the field and road-side, in the shop and mill. Proceeding from a religious heart it will raise to a divine use the railroad, the insurance office, the joint-stock company, our law, our primary assemblies,²⁸⁾ our commerce, the galvanic battery, the electric jar, the prism, and

mely szép legyen. Utálják az embereket, mint akik izléstelenek, eltompultak s kiket nem lehet megtéríteni, — s magukat színekkel és márványtömbökkel vigasztalják. Elvetik az életet, mint ami prózai, s halált teremtenek, amelyet költőinek neveznek. Sietve végzik el unalmas napi munkájukat, s azután kéjes álmodozásokhoz menekülnek. Esznek, isznak, hogy aztán megvalósíthassák az ideált. Így alacsonyítják le a művészetet; az elnevezés a szellemre viszi át keveset érő s rossz jelentését; a képzeletben olyan helyet foglal el, mintha a természettel némileg ellenkező lenne s magában hordaná a halál csiráját. Nem volna-e jobb magasabban kezdeni, — az ideált az evés-ivás előtt, evés, ivás közben, mialatt lélekzetet veszünk s az élet minden nyilvánulása alatt szolgálni?

A szépnek vissza kell térnie a hasznos művészetekhez is, s a külömségnek, mely fennáll a szép és hasznos művészetek között, feledésbe kell merülnie. Ha a történetet hiven adnák elő, ha az életet nemesen töltenék el, nem lenne többé könnyű vagy lehetséges az egyiket a másiktól elválasztani. A természetben minden hasznos, minden szép. Azért szép, mert élő, mozgékony, termékeny; azért hasznos, mert szimmetrikus és szép.

A szépség nem fog egy törvényhozás hívására előjönni, sem Angliában vagy Amerikában nem fogja megismételni egykori történetét Görögországban. Jönni fog, mint mindig, váratlanul s kifakad derék s komoly emberek lábai alatt. Hiába keressük agéniuszt, mely megismételné csodáit a régi művészetben; ösztönének kell szépséget és áhitatot találnia uj és szükséges tényekben; dolgokban, a mezőn, az utszálen, üzletben és malomban. Vallásos szívből indulva ki, isteni használatra emeli a vasutat, biztosító intézeteket, a részvénytársaságokat, törvényünket, politikai gyűlékezeteinket, kereskedelmünket, a galvanikus batteriát,

the chemist's retort, in which we seek now only an economical use.

Is not the selfish and even cruel aspect which belongs to our great mechanical works—to mills, railways, and machinery—the effect of the mercenary impulses which these works obey? When its errands are noble and adequate a steamboat bridging²⁹) the Atlantic between Old and New England, and arriving at its ports with the punctuality of a planet, is a step of man into harmony with nature. The boat at St. Petersburg, which plies along the Lena by magnetism, needs little to make it sublime. When science is learned in love, and its powers are wielded by love, they will appear the supplements and continuations of the material creation.

a leydeni palackot, a prizmát s a kémikus retortát, — mindazt, amiben mi csak gazdasági hasznót keresünk.

Az önző, sőt kegyetlen látvány, melyet nagy mechanikai berendezéseink nyújtanak — malmok, vasutak, gépezetek — nem azon megfizetett törekvések hatása, melyeknek e művek szolgálnak? Ha rendeltetése nemes és egyenértékű, vajjon egy gőzös, mely az Atlanti Oceánt átszeli Anglia és Amerika között s egy bolygó pontosságával ér a kikötőbe, nem az ember egy lépését jelenti a természettel való összhang felé? Nem sok kell hozzá, hogy a csónak, mely Szt.-Pétervárnál a Lénán mágnesség segélyével halad, azt hiressé ne tegye. Ha a tudományt szeretettel fogják tanulni s erőit szeretet fogja irányítani, akkor azok az anyagi teremtés kiegészítőinek s folytatásainak fognak mutatkozni.

Jegyzetek.

1) szószerint: hasznosságra vagy szépségre irányuló céljuk szerint. — 2) a szebb alkotás sugallatát kellene adnia. — 3) finomabb és tömörebb tájkép, mint amelyet a látóhatár alkot. — 4) a tér és az anyag fárasztó mérföldeit és tömegeit elhagyva. — 5) *hour* (= óra) jelent általában időt, időpontot, pillanatot. — 6) mint egy ecsetvonás, mely a végzet képén van meghuzva. — 7) elmerülünk a szépségben. — 8) *Burke* Edmond angol államférfiu és szónok (1729–1797). — 9) leköti a fülemet és szívemet, mig hallgatom. — 10) *Michelangelo* freskói a római *Sixtinát* diszitik. — 11) tündéries. — 12) melyeknek fedélül (kalapul) és talapzatul szolgál az ég, a föld, a tenger. — 13) márványtömb. — 14) az egyetemes (közérthető) nyelv, amelyet beszélnek. — 15) minden más minta nélkül, mint az, amit az élet... nyújtott. — 16) műveiben talál kifejezést (levezető csatornát). — 17) *New Hampshire*, az Egyesült Államok egyik állama. — 18) *Sacchi Andrea*, XVII. századi római festő. — 19) Jézus szineváltozása, kedvelt festői téma; Rafael képe a vatikáni képtárban látható. — 20) majdnem ugylátszik, hogy neveden szólít. — 21) virágzó, tulságosan virágos. — 22) mintha egy baráttal találkoznánk. — 23) égbolt telve örök szemekkel. — 24) nem tudni *William of Pembrokera*, az angol költőre és filozofusra, Shakspeare pártfogójára (1580–1620) céloz-e vagy pedig *Thomas of Pembrokera*, aki Newton kortársa volt, s mint diplomata, admirális és matematikus tűnt ki (1656–1733). — 25) megzenésített, szentírásból (rendesen a passióból) vagy más vallásos költeményből vett szöveg. — 26) festékes zacskó. — 27) szószerint: kezdettől fogva halállal van érintve (megütve). — 28) tulajdonképen: előzetes, jelölő gyűlés. — 29) áthidalja.

EDDIG MEGJELENTEK.

Angolul és magyarul:

Chesterton: The Eye of Apollo (17)

Collins: A Pair of Gloves (11)

Dickens: The Sexton (7)

Dickens: The Black Veil (33)

Gissing: A Man of his Day (39)

Jerome: Ready for Sea (29)

Kipling: The Butterfly (15)

Lamb: Shakespeare's Tempest (27)

Mark Twain: A Restless Night (23)

Pain Barry: The Window (25)

Poe: The Masque of the Red Death (5)

Wells: The Star (9)

Wells: The Red Room (37)

Wilde: The Happy Prince (1)

Wilde: The Modell Millionaire (13)

Wilde: The Selfish Giant (21)

Wilde: The Devoied Friend (31)

Wilde: The Remarkable Rocket (41)

Franciául és magyarul:

Balzac: Le Bourreau (10)

Baudelaire: Petits Poèmes en Prose (14)

Courteline: La Loi sur les Chiens (35)

Daudet: Les Trois Messes Basses (30)

Farrère: Le Gardien de Cimetière (28)

France: La Messe des Ombres (8)

France: Le Jongleur de Notre-Dame (22)

France: Le Petit Soldat de Plomb (38)

Gautier: Le Pied de Momie (12)

Lemaître: La Sirène (6)

Maeterlinck: Sur la Mort d'un Petit Chien (18)

Maupassant: Deux Amis (16)

Maupassant: La Parure (3)

Maupassant: Première Nègc (.6)

Maupassant: Une vendetta (40)

Maupassant: Un duel (42)

Mérimée: Le Corse (Mateo Falcone) (24)

Zola: Le Paradis des Chats (32)

Olaszul és magyarul:

Boccaccio: Lisetta (4)

D'Annunzio: Cincinnato (20)

Fraccaroli: Il Capriccio di un Pomeriggio d'Estate (34)

Puccini: La carbonaia (44)

Németül és magyarul:

Hauff: Die Geschichte von Kalif Storch (36)

Hoffmann: Der Vampir (2)

Keller: Die Jungfrau als Ritter (19)

Oroszul és magyarul:

Puskin: Metelj (43)

Kétnyelvű Klasszikus Könyvtár.

Szerkeszti:

Király György és Trócsányi Zoltán.

1. **Wilde**: A Boldog Herceg. (Angolból Honti R.)
2. **Hoffmann**: A vampir. (Németből Trócsányi Z.)
3. **Maupassant**: Az ékszer. (Franciából Baranyai Z.)
4. **Boccaccio**: Lizetta. (Olaszból Honti Rezső.)
5. **Poe**: A Vörös Halál álarca. (Angolból Király György.)
6. **Lemaître**: A szírlén. (Franciából Velledits L.)
7. **Dickens**: A sirásó. (Angolból Wildner Ö.)
8. **France**: Az árnyak miséje. (Franciából Lehel I.)
9. **Wells**: A csillag. (Angolból Király Gy.)
10. **Balzac**: A höhér. (Franciából Siklóssy P.)
11. **Collins**: Egy pár keztyű. (Angolból Benedek M.)
12. **Gautier**: A münia lába. (Franciából Zolnai B.)
13. **Wilde**: A minta-milliomos. (Angolból Honti R.)
14. **Baudelaire**: Kis költemények prózában. (Franciából Szabó L.)
15. **Kipling**: A pillangó. (Angolból Czobor B.)
16. **Maupassant**: Két barát. (Franciából Trócsányi Z.)
17. **Chesterton**: Apolló szeme. (Angolból Schöpplin Aladár.)
18. **Maeterlinck**: Egy kis kutya halálára. (Franciából Lányi S.)
19. **Keller**: A szent szűz mint lovas. (Németből Trócsányi Z.)
20. **D'Annunzio**: Cincinnato. (Olaszból Zambra A.)
21. **Wilde**: Az önző óriás. (Angolból Király Gy.)
22. **France**: Miasszonyunk bohóca. (Franciából Főth J.)
23. **Mark Twain**: Nyugtalan éj. (Angolból Reichard P.)
24. **Mérimee**: A korzikai. (Franciából Velledits L.)
25. **Pain Barry**: Az ablak. (Angolból Laizkó Hugó.)
26. **Maupassant**: Első hó. (Franciából Ignotus Pál.)
27. **Lamb**: Shakespeare „Vihar”-ja. (Angolból Plechl Béla.)
28. **Farrère Claude**: A temetőőr. (Franciából Laczkó O.)
29. **Jerome K. Jerome**: Utrakészen. (Angolból Király Gy.)
30. **Daudet**: Három csöndes mise. (Franciából H. Szendrői Irma.)
31. **Wilde O.**: Az odsadó barát. (Angolból Szabó Lőrinc.)
32. **Zola**: A macskák paradicsoma. (Franciából Komjáthy A.)
33. **Dickens**: A fekete fátyol. (Angolból Látzkó Hugó.)
34. **Fraccaroli**: Szeszélyes nyári délután. (Olaszból Ambrózy E.)
35. **Courteline**: A kutyatörvény. (Franciából Eckhardt Sándor)
36. **Hauff**: A gólyakalifa története. (Németből Horvát H.)
37. **Wells**: A vörös szoba. (Angolból Mikes Lajos.)
38. **France**: A kis ólomkatona. (Franciából Békés István.)
39. **Gissing**: Korának gyermeke. (Angolból Halász Gyula.)
40. **Maupassant**: Vértósszu. (Franciából Rozványi Vilmos.)
41. **Wilde**: A nevezetes rakéta. (Angolból Plechl B.)
42. **Maupassant**: A párbaj. (Franciából Kereszti J.)
43. **Puskin**: Hóvihar. (Oroszból Trócsányi Z.)
44. **Puccini**: A szenesasszony. (Olaszból Zambra G.)

